

Vybrané aspekty kosmologie a antropologie Mikuláše Kusánského

Abstrakt

V této práci se věnuji vybraným tématům teologie stvoření a člověka, tedy teologické kosmologie a antropologie v díle renesančního filosofa, teologa, matematika a přírodovědce Mikuláše Kusánského. Po stručném nástinu životní dráhy a základních charakteristik teologické antropologie v díle Mikuláše Kusánského se podrobněji zabývám tématy matematické teologie v jeho textech, včetně historického kontextu tohoto specifického způsobu teologické řeči o Bohu, světu a člověku prostřednictvím aparátu matematiky. Matematická teologie je specifický jazyk popisující realitu světa stvořeného, stejně jako skutečností teologických, jako je Boží transcendence a imanence, místo člověka v kosmu, prostředkující charakter stvořeného světa v metaforách aritmetiky nebo geometrie.

Matematický jazyk, který Mikuláš Kusánský používá k popisu teologických obsahů křesťanského myšlení, je součástí širokého proudu novoplatónské filosofické a teologické tradice. Inspirátory Mikuláše Kusánského jsou kromě antických vzorů (pythagorejci, Plotinův koncept Jednoho) také řečtí patrističtí autoři, jako například Řehoř Nysský, Maxim Vyznavač či Pseudodionýsius Areopagita. Ve svém konceptu tzv. „velké domněnky“ předkládá model teologické kosmologie charakterizovaný jako symetrický průnik dvou pyramid otočených vrcholy proti sobě – pyramidy jednoty a různosti.

Kusánský ve svém zpracování theose jako cíle lidské cesty, jejíž konec je v nekonečnu, klade silný důraz na intelektuální spásu, tedy na osvícení lidského rozumu jako vrcholu bytí člověka, pravdou a poznáním. Mnohem více, než u soudobých západních autorů Kusánský vidí koncept theose, inspirovaný východními křesťanskými zdroji, nikoliv jako protiváhu k soteriologii, nýbrž jako její doplnění a rozvinutí.